اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (12) وَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْض جَمِيعاً مِنْهُ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمِ يَتَفَكَّرُونَ (13) قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لاَ يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْماً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (14) مَنْ عَمِلَ صَالِحاً فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ (15) وَ لَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَ الْحُكْمَ وَ النُّبُوَّةَ وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطُّيِّبَاتِ وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ (16) وَ آتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأُمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلاَّ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْياً بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِى بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا

فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (17) ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِنَ الْأُمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَ لاَ تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ (18) إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً وَ إِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضِ وَ اللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ (19) هٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِقَوْم يُوقِنُونَ (20) أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَ مَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ (21)

It is Allah who has subjected the sea to you, that ships may sail through it by His command, that ye may seek of His bounty, and that ye may be grateful. And He has subjected to you, as from Him, all that is in the heavens and on earth: behold, in that are signs indeed for those who reflect. Tell those who believe, to forgive those who do not look forward to the days of Allah: It is for Him to recompense (for good or ill) each people according to what they have earned. If any one does a righteous deed, it is to his own benefit; if he does evil, it works against (his own soul).

In the end will ye (all) be brought back to your Lord. We did aforetime grant to the children of Israel the book, the power of command, and prophethood; We gave them, for sustenance, things good and pure; and We favoured them above the nations. And We granted them clear signs in affairs (of religion): it was only after knowledge had been granted to them that they fell into schisms, through insolent envy among themselves. Verily thy Lord will judge between them on the day of judgment as to those matters in which they set up differences. Then We put thee on the (right) way of religion: so follow thou that (way), and follow not the desires of those who know not. They will be of no use to thee in the sight of Allah: it is only wrong-doers (that stand as) protectors, one to another: but Allah is the protector of the righteous. These are clear evidences to men and a guidance and mercy to those of assured faith. What! Do those who do evil ways think that We shall hold them equal with those who believe and do righteous deeds,- that equal will be their life and their death? Ill is the judgment that they make.

وہ اللہ ہی تو ہے جس نے تمہارے لیے سمندر کو مسخر کیاتا کہ اس کے حکم سے
کشتیاں اُس میں چلیں اور تم اس کا فضل تلاش کر واور شکر گزار ہو-اس نے زمین
اور آسانوں کی ساری ہی چیزوں کو تمہارے لیے مسخر کر دیا، سب کچھا پنے پاس
سے-اِس میں بڑی نشانیاں ہیں اُن لوگوں کے لیے جو غور و فکر کرنے والے ہیں
-اے نبی ،ایمان لانے والوں سے کہہ دو کہ جولوگ اللہ کی طرف سے برے دن
آنے کا کوئی اندیشہ نہیں رکھتے ،اُن کی حرکتوں پر در گزرسے کام لیں تا کہ اللہ خود

*

ا یک گروہ کواس کی کمائی کابدلہ دے۔جو کوئی نیک عمل کرے گااپنے ہی لیے کرے گا،اور جو برائی کرے گاوہ آپ ہی اس کاخمیازہ بھگتے گا۔ پھر جاناتوسب کو اپنے رب ہی کی طرف ہے -اِس سے پہلے بنی اسرائیل کو ہم نے کتاب اور تھم اور نبوت عطا کی تھی-اُن کو ہم نے عمدہ سامان زیست سے نوازا، دنیا بھر کے لو گوں پر انہیں فضیلت عطاکی ،اور دین کے معاملہ میں اُنہیں واضح ہدایات دے دیں۔ پھر جواختلافاُن کے در میان رونماہواوہ(ناوا قفیت کی وجہ سے نہیں بلکہ)علم آ جانے کے بعد ہوااوراس بنایر ہوا کہ وہ آپس میں ایک دوسر سے پر زیادتی کرنا جاہتے تھے-اللہ قیامت کے روزاُن معاملات کا فیصلہ فرمادے گا جن میں وہ اختلاف کرتے رہے ہیں-اس کے بعداباے نبیٌ ،ہم نے تم کو دین کے معاملہ میں ایک صاف شاہر اہ (شریعت) پر قائم کیاہے-للذاتم اسی پر چلواور اُن لو گوں کی خواہشات کا تباع نہ کر وجو علم نہیں رکھتے۔اللہ کے مقابلے میں وہ تمہارے کچھ بھی کام نہیں آسکتے۔ ظالم لوگ ایک دوسرے کے ساتھی ہیں ،اور متقیوں کا ساتھی اللہ ہے۔ یہ بصیرت کی روشنیاں ہیں سب لو گوں کے لیے اور ہدایت اور رحمتاُن لو گوں کے لیے جو یقین لائیں- کیاوہ لوگ جنہوں نے برائیوں کا

_____

ار تکاب کیاہے یہ سمجھے بیٹے ہیں کہ ہم اُنہیں اور ایمان لانے والوں اور نیک عمل کرنے والوں کو ایک عمل کرنے والوں کو ایک جیسا کر دیں گے کہ ان کا جینا اور مرنا یکساں ہو جائے؟ بہت بُرے حکم ہیں جو یہ لوگ لگاتے ہیں۔

वह अल्लाह ही तो है जिसने तुम्हारे लिए समुन्दर को मुसख्खर किया ताकि उसके ह्क्म से किश्तयाँ उसमें चलें और तुम उसका फज्ल तलाश करो और शुक्रगुज़ार रहो | उसने ज़मीन और आसमानों की सारी ही चीज़ों को तुम्हारे लिए मुसख्खर कर दिया, सब कुछ अपने पास से– इसमें बड़ी निशानियाँ हैं उन लोगों के लिए जो गौर व फ़िक्र करनेवाले हैं । ऐ नबी, ईमान लानेवालों से कह दो कि जो लोग अल्लाह की तरफ़ से ब्रे दिन आने का कोई अंदेशा नहीं रखते, उनकी हरकतों पर दरग्ज़र से काम लें ताकि अल्लाह ख़्द एक गरोह को उसकी कमाई का बदला दे | जो कोई नेक अमल करेगा अपने ही लिए करेगा और जो बुराई करेगा वह आप ही उसका खमयाज़ा भुगतेगा । फिर जाना तो सबको अपने रब ही की तरफ़ है | इससे पहले बनी-इसराईल को हमने किताब और ह्क्म और नुबुवत अता की थी । उनको हमने उम्दा सामाने-ज़ीस्त से नवाज़ा, दुनिया भर के लोगों पर उन्हें फ़ज़ीलत अता की, और दीन के मामले में उन्हें वाज़ेह हिदायत दे दीं | फिर जो इखतिलाफ़ उनके दरमियान रुनुमा हुआ वह (नावाक़फीयत की वजह से नहीं बल्कि) इल्म आ जाने के बाद ह्आ और इस बिना पर ह्आ कि वे आपस में एक-दूसरे पर ज़्यादती करना चाहते थे । अल्लाह क़ियामत के रोज़ उन मामलात का फ़ैसला फ़रमा देगा जिनमें वे इखतिलाफ करते रहे हैं | इसके बाद अब ऐ नबी, हमने तुमको दीन के मामले में एक साफ़ शाहराह (शरीअत) पर क़ायम किया है । लिहाज़ा त्म इसी पर चलो और उन लोगों की खाहिशात का इतीबाअ न करो जो इल्म नहीं रखते । अल्लाह के मुकाबले में वे तुम्हारे कुछ भी काम नहीं आ सकते | ज़ालिम लोग एक-दूसरे के साथी हैं | और मुत्तकियों का साथी अल्लाह है | ये बसीरत की रौशनियाँ हैं सब लोगों के लिए

का साथी अल्लाह है | ये बसीरत की रौशनियां है सब लोगों के लिए और हिदायत और रहमत उन लोगों के लिए जो यक़ीन लाएँ क्या वे लोग जिन्होंने बुराइयों का इरितकाब किया है यह समझे बैठे हैं कि हम उन्हें और ईमान लानेवालों को और नेक अमल करनेवालों को एक जैसा कर देंगे कि उनका जीना और मरना यकसाँ हो जाए? बहुत बुरे हुक्म हैं जो ये लोग लगाते हैं |